Gemeente Amsterdam

Participatieplan Aanpak Warmtepompen

Amsterdam wil dat iedereen kan wonen in een comfortabel, energiezuinig en toekomstbestendig huis. Warmtepompen spelen daarbij een grote rol: ze verminderen CO_2-uitstoot en maken woningen klaar voor een toekomst zonder aardgas. Maar de overstap roept ook vragen op. Daarom helpen we bewoners stap voor stap. In dit participatieplan beschrijven we hoe bewoners betrokken worden bij alle activiteiten van het programma warmtepompen van de gemeente Amsterdam.

Wat gaan we doen?

Het doel van de Aanpak Warmtepompen is het helpen van bewoners bij het vervangen van hun gasketel voor een hybride of volledige elektrische warmtepomp en alles wat daarbij komt kijken. Zo besparen we op korte termijn CO2 en werken we toe naar een aardgasvrije stad.

We werken in de Aanpak Warmtepompen in drie stappen. Als eerste identificeren we welke woningen en/of buurten kansrijk zijn voor een snelle verduurzamingsstap met een warmtepomp. Dit doen we op o.a. op basis van beschikbare data uit het *Gebied in Beeld dashboard*. Daarna voeren we gesprekken met lokale organisaties/bewoners en met andere ambtenaren die al actief werken in het gebied. Zo krijgen we een goed beeld wat er bij bewoners speelt vóór we hen benaderen.

Daarna wordt de participatie in de buurt uitgevoerd, daarbij staat de vraag aan bewoners centraal: hoe kan de gemeente u het beste ondersteunen bij het installeren van een warmtepomp? Dit doen we bijv. door enquêtes uit te zetten, buurtbrieven te sturen en zichtbaar aanwezig te zijn in de buurt. We wijzen bewoners op bestaande hulpmiddelen zoals de nieuwe gemeentelijke subsidie die nu beschikbaar is voor eengezinswoningen voor de aanschaf en installatie van een hybride warmtepomp. Hierbij vragen we aan bewoners hoe we hen het beste kunnen ondersteunen.

Op basis hiervan wordt een keuze gemaakt of/welke aanvullende ondersteuning in een buurt nodig zijn. We richten activiteiten in de buurt op bestaande ondersteuningsmiddelen waar meer behoefte aan is, passen al beschikbare middelen aan op de lokale behoeftes, of ontwikkelen nieuwe maatregelen om nog beter aan te sluiten op de behoeftes van bewoners.

De volgende ondersteuning is al beschikbaar:

- Rijkssubsidie (ISDE) en gemeentelijke subsidie voor warmtepompen andere verduurzamingsmaatregelen zoals isolatie
- Technisch advies over verduurzamingsmaatregelen (energieadvies aan huis)
- Betere informatievoorziening over het proces – welke stappen moet een bewoner nemen?
- Financiering via het Warmtefonds
- Hulp bij het aanvragen van de ISDE en gemeentelijke subsidies

- Praktische gids voor de plaatsing van buitenunits
- Vakspecialistenregister

De volgende ondersteuningsmaatregelen zijn nog in ontwikkeling of naar behoefte per buurt te organiseren:

- Een webtool, is de hybride warmtepomp kansrijk voor uw woning?
- Een informatiemarkt met warmtepomp-installateurs en bewoners die ervaringen delen.
- Focusgroepen – gerichte ervaringen opdoen samen met bewoners.
- Een warmtepomp-abonnement, Huur/leaseconstructies.
- Aanvraag van ISDE-subsidie door de gemeente i.p.v. de bewoner.
- Voorbeeldwoningen, hoe hebben uw buren verduurzaamt?

Wie kunnen er meedoen?
Binnen de aanpak warmtepompen zijn er twee doelgroepen: (1) bewoners van woningen waar een hybride warmtepomp een passende tussenstap is en (2) bewoners in buurten waar een volledig elektrische warmtepomp het voorkeursalternatief is voor aardgas.

1. *Bewoners van woningen waar een hybride warmtepomp kansrijk is.*
   In Amsterdam zijn er veel woningen technisch geschikt voor een hybride warmtepomp. Deze woningen bevinden zich door de hele stad. Voor deze woningen zal er vaak nog geen zekerheid te geven zijn over de aardgasvrije eindoplossing, bijvoorbeeld voor grondgebonden woningen in warmtenetbuurten waarbij de planning meer dan 15 jaar in de toekomst ligt. De hybride warmtepomp is voor deze doelgroep een belangrijke tussenstap.

2. *Bewoners van woningen in buurten waar een volledig elektrische warmtepomp het voorkeursalternatief is voor aardgas.*
   In sommige buurten stuurt het beleid aan op een volledig elektrische warmtepomp als voorkeursalternatief voor aardgas. Voor sommige bewoners kan een volledig elektrische warmtepomp mogelijk interessant zijn. Voor andere bewoners zijn de kosten en de voorbereidingen aan de woning (isolatie, afgiftesysteem, etc.) aanzienlijk. Daarom kan ook voor deze bewoners een hybride warmtepomp een aantrekkelijke tussenstap zijn. Zo wordt CO_2-reductie op korte termijn gecombineerd met het ondersteunen van bewoners bij keuzes voor de lange termijn.

Verschil eigenaar-bewoners en huurders

Beide doelgroepen zijn verder uit te splitsen in eigenaar-bewoners en huurders. Deze mensen hebben verschillende perspectieven. Eigenaar-bewoners bepalen zelf wanneer en hoe ze hun woning verduurzamen. Deze doelgroep heeft de grootste invloed op hun eigen situatie. Ze hebben handelingsperspectief en kunnen zelfstandig actie ondernemen. Huurders kunnen zelf kleine besparende maatregelen. Zo kunnen bewoners energie besparen en het wooncomfort verbeteren. Dit scheelt vaak ook op de energierekening. Wij geven de bewoner handige tips en informatie. Hiervoor is vanuit de gemeente al gratis hulp en advies beschikbaar. Waar mogelijk zoeken we samenwerking met lokale organisaties

zoals stichting !WOON. Voor grotere maatregelen zoals de installatie van een hybride warmtepomp zijn huurders afhankelijk van de woningeigenaar. Daarom voeren we proactief gesprekken met woningcorporaties en particuliere verhuurders om hen zoveel mogelijk te betrekken bij deze buurtgerichte aanpak.

Beleid – wat staat al vast?

De gemeente werkt toe naar een CO2-neutraal energiesysteem. Dit staat in Europese en Nederlandse klimaatwetten en in het Amsterdamse plan Routekaart klimaatneutraal 2050. Amsterdam heeft met de Transitievisie Warmte (2020) voor het eerst onderzocht hoe verschillende buurten het beste aardgasvrij gemaakt kunnen worden. De **WGIW** (Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie) treedt naar verwachting in 2026 in werking. Deze wet verplicht gemeenten om een **Warmteprogramma,** de opvolger van de Transitievisie Warmte, op te stellen met een voorkeursoplossing voor duurzame alternatieven voor aardgas per buurt. Gemeenten mogen hierin buurten aanwijzen om af te laten sluiten van het gas, maar alleen onder strenge voorwaarden.

Omdat we zo snel mogelijk willen overstappen naar een duurzaam, betrouwbaar en betaalbaar warmtesysteem voor alle bewoners en ondernemers in Amsterdam en Weesp, heeft wethouder Pels begin 2025 een koerswijziging aangekondigd om de warmtetransitie te versnellen. De focus voor de korte termijn ligt op individuele gebouwen en woningen, in plaats van grootschalige collectieve oplossingen. Onderdeel daarvan is versnelde en grotere inzet op warmtepompen (hybride en all-electric). Hiermee verlagen we op korte termijn de CO2-uitstoot en maken we woningen geheel of deels aardgasvrij. In de praktijk betekent dit dat we bewoners gericht gaan helpen met het vervangen van hun gasketel voor een hybride of volledige elektrische warmtepomp.

Waarom doen we dit samen en wat is de invloed van de bewoner?
De energietransitie is ingewikkeld en vraagt wat van bewoners. Om mensen goed te kunnen helpen horen we graag hoeveel kennis zij al hebben over de transitie, of zij al stappen hebben gezet in de verduurzaming van hun woning en waar ze tegenaan lopen. Zo verbeteren we onze dienstverlening. Tegelijkertijd helpt het participatietraject bij het vergroten van bewustwording en de informatiepositie van bewoners als het om de energietransitie gaat.

De mate van invloed die bewoners kunnen uitoefenen op de aanpak Warmtepompen kan per buurt of doelgroep uiteenlopen op basis van lokale behoeftes van bewoners. In sommige buurten zullen bewoners zelf een actieve rol willen in de verduurzaming van hun buurt. Als bewoners dit niet willen, zal de gemeente zelf meer moeten doen. We leggen de rol van bewoners vast in een buurt- of doelgroepenplan. Dit is een verdere uitwerking op basis van de kenmerken van een buurt en behoefte van bewoners. Dit document is de afsluiting van de voorbereidingsfase en wordt gepubliceerd op de website van de gemeente Amsterdam.

De volgende niveaus van participatie zijn mogelijk. We kiezen voor niveau dat aansluit op de wensen van bewoners:

- Informeren en luisteren: de gemeente informeert u over de mogelijkheden en luistert naar uw wensen. Bewoner zijn zelf verantwoordelijk voor het verduurzamen van hun woning. De gemeente enthousiasmeert en ondersteunt met een passend aanbod, zodat de bewoner stappen kan zetten richting een duurzamere woning.
- Reageren: bewoners kunnen reageren op het ondersteuningsaanbod en de gemeente feedback geven. Zo kan de bewoner invloed uitoefenen op het aanbod in de buurt.
- Adviseren: bewoners kunnen ideeën en suggesties voor het project aandragen. De gemeente geeft aan welke adviezen zijn verzameld en hoe die meegenomen worden in het project.
- Samenwerken: is er lokaal behoefte aan een meer actieve rol voor bewoners, bijv. door een georganiseerde groep bewoners die al actief bezig is met warmtepompen en verduurzaming, dan verkent de gemeente de mogelijkheden voor intensievere samenwerking.

Wat vragen we van bewoners?

We horen graag hoeveel kennis bewoners al hebben over de transitie, of bewoners al stappen hebben gezet in de verduurzaming van hun woning en waar bewoners tegenaan lopen. Daarnaast zijn wij benieuwd naar de staat van de woningen. We vragen specifiek naar de kennis en ervaring van bewoners met warmtepompen, welke drempels zij ervaren en hoe we hen het beste zouden kunnen helpen om een warmtepomp te installeren. We geven een toelichting over de verschillende manieren waarop bewoners geholpen worden bij het installeren van een warmtepomp, en vragen bewoners wat ze hiervan vinden – sluit deze hulp goed aan bij uw behoefte? Heeft u nog meer of iets anders nodig? Uitkomsten van deze gesprekken worden per buurt samengevat, bewaard, en gedeeld met de buurt.

Hoe spreken we de bewoner?
De gemeente wil niet alleen informatie brengen maar ook luisteren naar de buurtbewoners. Het is belangrijk dat zoveel mogelijk bewoners worden geïnformeerd. Door gebruik te maken van verschillende werkvormen vergroten wij deze kans.

- **Centrale plek in de buurt: de participatiefiets**
  We staan op centrale plekken in de buurt, bijvoorbeeld met de participatiefiets en koffie en/of thee. We vragen bewoners of ze al bezig zijn met verduurzamen en hun ervaringen met warmtepompen. We hebben verschillende folders bij ons die informatie geven over bijvoorbeeld warmtepompen, subsidies en leningen Bewoners zijn door een inleidende brief op de hoogte gesteld van onze komst.

- **Extra gesprekken (op aanvraag)**
  Buurtbewoners kunnen extra gesprekken aanvragen. We kunnen als gemeente tijdens deze gesprekken verdiepende informatie verstrekken aan de bewoners. In sommige buurten houden we een maandelijks spreekuur waar bewoners terecht kunnen voor al hun relevante vragen.
- **Aansluiten evenementen buurt**

Mochten er evenementen en/of activiteiten zijn waar we bij kunnen aansluiten, dan zullen we deze kansen aangrijpen. Waar nodig organiseren we zelf een evenement, bijvoorbeeld een informatiemarkt of bewonersavond.

- **Deur tot deur**
  Alle eigenaar-bewoners ontvangen de folder en de inleidende brief in de brievenbus. Daar waar het kan gaan we ook het gesprek aan met de bewoner.

Deze werkvormen zijn niet uitputtend, en worden in het buurtplan afgestemd op de specifieke buurt.

Wat gebeurt er met de inbreng van bewoners?
Op basis van de opgehaalde behoeftes wordt gekozen welke aanvullende ondersteuningsmaatregelen in een buurt nodig zijn. Zo richten we activiteiten in de buurt op de ondersteuningsmiddelen waar bewoners behoefte aan hebben. Goede ideeën voor nieuwe manieren om bewoners te helpen nemen wij mee en werken we verder uit.

Hoe en wanneer kan een bewoner meedoen?
We werken per buurt en per bewonersgroep een specifieke planning uit en communiceren die met bewoners. Hierin staat welke activiteiten er in specifieke buurt plaatsvinden en op welke momenten bewoners kunnen meedoen. Voor ten minste 11 buurten wordt dit plan in 2026 uitgewerkt en uitgevoerd. Bewoners ontvangen per buurt duidelijke informatie over waar en wanneer zij kunnen deelnemen, zodat iedereen de kans krijgt om mee te denken over de verduurzaming van hun eigen woning en buurt.